

O střetném sražení

Generálmajor Václav Vitánský

Manévr vystupuje v současných podmínkách vedení války do popředí jako důležitá podmínka bojové činnosti. Nic na tom nemění ani ta okolnost, že po určitou dobu může být válka vedena bez jaderných zbraní. Vždyť přece sama okolnost, že jaderné a jiné zbraně hromadného ničení existují, nás nutí k tomu, abychom bojovou činnost organizovali i vedli pod stálou úhrozbou jejich možného použití.

Střetné sražení i střetný boj zůstává tedy nadále velmi častý, možno říci převládající druh bojové činnosti vojsk. Je proto nezbytné věnovat této výsoce manévrové činnosti stálou a mimořádnou pozornost, teorii i praxi této činnosti rozvíjet a v přípravě našich velitelů i štábů ji vydělit patřičné místo.

Na otázku definice střetného sražení delší dobu nebylo jednotného názoru. Podle dosud platného Polního řádu se říká: „Střetný boj je druh bojové činnosti, ve kterém obě strany se snaží dosáhnout cílů útočnou činností“. V tomto výkladu nenalézáme odpověď na to, co je „střetné sražení“.

V materiálech teoretického rozpracování otázek operačního umění se říká: „Střetné sražení je možné charakterizovat jako souhrn bojové činnosti operačních svazů a svazků v podmínkách, kdy obě strany v průběhu operace se snaží dosáhnout na jednotlivých směrech splnění operačních úkolů útočnou činností“. Nebo jinde: „Snaha bojujících stran plnit své úkoly útočnou činností nesporně vede v průběhu útočné operace k řadě střetných bojů a sražení“. Nakonec ještě jiné dvě definice

střetného sražení: „Pod střetným sražením je třeba chápat střetnutí operačních uskupení stran, které se obě snaží dosáhnout operačních cílů převážně útokem“, nebo „Střetné sražení je souhrn současných nebo postupných bojů v jejich průběhu se bojující strany snaží dosáhnout svých cílů útokem“.

Teoretické publikace kapitalistických států velmi málo osvětlují teorii a praxi střetného sražení. Podle oficiálních amerických pramenů víme, že „střetné sražení patří k útočným akcím v manévrových podmínkách vedení války“ a je definováno jako „střetnutí svazů a svazků bojujících stran většinou ne zcela rozvinutých a snažících se plnit své úkoly na jednotlivých směrech útokem“.

Všechny tyto definice se jedna druhé podobají. Je tu však přece jenom určitý rozdíl. Jedni autoři tvrdí, že střetné sražení je zahajováno v průběhu přesunu, druzí tvrdí, že vzniká výhradně v průběhu operace.

V jediném jsou však všichni zajedno. Že totiž ve střetném sražení oba soupeři postupují proti sobě. Na první pohled se zdá, že tedy tento názor je správný a že plně odpovídá i soudobým podmínkám. Říkám záměrně „i soudobým podmínkám“. Podobně totiž jsou definována „střetná sražení“ a „střetný boj“ již dávno v historii, dokonce v teoretických úvahách ihned po první světové válce. Ovšem to je právě ta okolnost, která nás tak snadno zavádí na scestí.

V duchu uvedených názorů na střetné sražení většina velitelů a operačních

štábů vidí podstatu střetného sražení v tom, že se do něj postupně zavazuje co největší množství svazků hlavních sil, nevidí, že pak se jedná o sražení, které odvádí od plnění hlavního úkolu v soudobé útočné operaci, tj. o to, aby hlavní síly v maximální míře využívaly jaderných úderů, mezer nebo slabě bráněných míst v sestavě nepřítele a rychle pronikaly do jeho operační hloubky.

Je tedy jasné, že tyto definice střetného sražení neodpovídají již plně podmínkám raketové jaderné války. V době, kdy cílem jakékoliv útočné operace pozemních sil je rozbití jaderných zbraní nepřítele, jeho letectva a ovládnutí důležitých operačně strategických prostorů a objektů, není přece možné orientovat vojska na to, že střetné sražení je „souhrn střetných bojů“ nebo „útočná činnost operačních uskupení stran“.

Proto v nových materiálech o „Organizaci a vedení útočné operace“ vydané GŠ/OS čj. 0010800/19 část 2 se říká:

„Střetné sražení je jedním z nejtěžších druhů útočné činnosti, v jehož průběhu se obě strany snaží dosáhnout stanovených cílů použitím jaderných zbraní a útokem vojsk.“

To znamená, že střetné sražení — to jsou střetné raketové jaderné údery a rozhodná útočná činnost operačních uskupení stran, v průběhu kterých je maximálně využito výsledků těchto úderů k řešení operačně strategických úkolů na daném válčišti nebo operačním směru. Aby bylo dosaženo vítězství, je třeba zničit především prostředky hromadného napadení nepřítele. Proto hlavní v uvedené definici jsou jaderné údery stran. Úspěšné provedení těchto úderů může totiž způsobit nepříteli těžké ztráty ještě dávno před tím, než se střetnou průzkumné nebo

předsunutě odřady stran. A v tom je i základní nový prvek střetného sražení v soudobých podmínkách jaderné války. Při tom se v definici neodmítá otázka střetnutí svazů a svazků. Toto střetnutí bude však v dosavadních formách typické jen tehdy, když jaderné údery z jakýchkoliv příčin nezpůsobí takové ztráty, které by zásadně ovlivnily poměr sil na frontě.

Z uvedeného je zřejmé, že soudobé střetné sražení nemusí za každou cenu začínat bojem průzkumných odřadů, předsunutých odřadů či předvojů. Soudobé střetné sražení bude zpravidla začínat střetnými raketovými údery a k rozvinutí hlavních sil nemusí ani dojít. Jakmile totiž byl jaderný úder na nepřítele úspěšný, zbývá armádám a divizím frontu provést rozhodný manévr do boku a týlu nepřátelského uskupení s cílem co nejefektivněji využít výsledků tohoto úderu a zakončit zničení nepřítele. Takovéto zakončení střetného sražení bude nyní typičtější než tomu bylo dříve, kdy střetné sražení končilo tím, že jedna ze stran zpravidla přešla do obrany.

Možnosti zbraní hromadného ničení jsou takové, že prakticky likvidovaly pozici obranu, to znamená, že vyloučily i potřebu metodického průlomu. Soudobá obrana má aktivní formy. Proto daleko častěji budeme nyní svědky manévrové činnosti vojsk a tato činnost povede mnohem častěji k vzniku střetných sražení a bojů.

*

Cílem střetného sražení je rozbit určitě, vstříc postupující uskupení nepřítele a ovládnout důležitý operačně strategický objekt v co nejkratší době. Toho je možné dosáhnout hromadným úderem atomových zbraní a dovedným manévrem úderného uskupení. Zničení určitého uskupení nepřítele na cestě ke

splnění cílů operace dělá ze střetného sražení velmi důležitou součást útočné operace frontu nebo armády.

Bude vhodné si zopakovat některé zvláštnosti střetných sražení počátečního období války. Jedna z nich je ta, že střetná sražení počátečního období války budou vedena silnými uskupeními, vytvořenými již dlouho v míru, dobře vycvičenými a budou proto charakterizována velkou úporností. Výsledek těchto sražení bude mít značný, často i rozhodující vliv na výsledek války vcelku. Další zvláštnost bude to, že k dosažení co největšího efektu v tomto sražení bude použito maximálního úsilí raketových vojsk a letectva, aby byl vytvořen co nejvýhodnější poměr sil nad nepřítelem a získána ihned s počátkem války strategická iniciativa. Ne na posledním místě je třeba se zmínit i o tom, že jednotlivá střetná sražení nebo boje budou vedeny podle jednotného zámyslu strategického útoku.

Je velmi obtížné určit tempo střetného sražení. Zkušenosti ukazují, že tempo do 100 km denně je pro soudobé armády reálné. Rozhodné zničení nepřítele zbraněmi hromadného ničení a vysoká pohyblivost vojsk dávají možnost vést střetné sražení ve vysokém tempu. Závisí to ovšem i na spolehlivé obraně vojsk ze vzduchu a v první řadě i na úspěšném boji s raketovými prostředky nepřítele. Nezapomeňme však na to, že zátarasy a závaly, které vznikají při použití zbraní hromadného ničení, zvláště zóny s vysokou úrovní radiace mohou značně zpomalit pohyb vojsk.

Co se týče faktoru času, je třeba počítat se značně zkrácenými lhůtami, ve kterých střetné sražení může vzniknout, probíhat i končit.

Střetná sražení nemusejí vzniknout pouze při zahájení operace, ale i v jejím průběhu, ať při plnění bližšího nebo dal-

šího úkolu frontu, v průběhu ničení prvního operačního sledu nepřítele nebo při rychlém pohybu do operační hloubky, tj. v různých podmínkách. Budou to střetné jaderné údery a sražení pohybujících se uskupení stran — z jedné strany součást sestavy frontu (armády) a z druhé strany operační zálohy nepřítele, přicházející z hloubky.

Není obtížné se o tom přesvědčit, studujeme-li materiály operačně strategických cvičení NATO.

Podle názoru nepřítele v první operaci počátečního období války se budou za překvapivým hromadným úderem přesunovat z hloubky silná uskupení vojsk s cílem rozbít naše vojska ve střetném sražení.

Dochází k tomu proto, že na rozdíl od minulosti útočník se nesetká pouze s obráncem, ale především s útočícím nepřítelem; bránící nepřítel se bude především vyznačovat aktivní útočnou činností a v souvislosti s použitím raketových a jaderných zbraní se vytvoří podmínky pro vznik střetných sražení.

Jestli dříve strana, která utrpěla ve střetném sražení porážku a přešla k obraně, mohla předpokládat, že se jí podaří třeba na čas zastavit nepřítele, pak v současné situaci nemůže počítat s tím, že by se jí podařilo stabilizovat frontu. Strana, která v prvním střetném sražení zvítězí, má možnosti vést další bojovou činnost tak dovedně a rychle, že již nedá možnost nepříteli se vzpamatovat, pronikne do operační hloubky dříve než se poražené straně podaří uzavřít mezeru svěřenými silami. Podaří-li se protivníkovi na některém směru spěšně organizovat obranu, může být tato obrana rozrušena jadernými údery.

Není možné předpokládat, že vítězstvím v prvním střetném sražení dosáhneme všech cílů frontové útočné operace (vždyť objekty útoku mohou

být v hloubce 1000 i více km). Po vítězství v prvním velkém střetném sražení bude třeba předpokládat ještě další střetnutí s nepřítelem v hloubce. Údery raketových a jaderných zbraní, letectva, přeskupením záloh na válčiště s protiúderu sil a prostředků, které nepříteli zůstaly, se bude snažit způsobit nám porážku, změnit poměr sil ve svůj prospěch a vybojovat si ztracenou iniciativu. V důsledku toho vojska frontu, která proniknou do operační hloubky nepřítel, povedou bojovou činnost ve složité a měnící se situaci. Ta bude vyžadovat, abychom předcházeli nepříteli v použití jaderných a raketových prostředků, v získání výhodných čar a prostorů a velkých vodních překážek, v rozvinování částí sil a nepřetržitým manévrem hlavních sil k zaujetí důležitých prostorů v týlu nepřítel. Tím mu znemožníme organizovat odpor.

Z hlediska operační přípravy velitelů a štábů všimněme si takových otázek, jako je použití raketových a jaderných zbraní, výběr hlavního úderu, smysl převahy sil a prostředků nad nepřítelem, příprava střetného sražení, vytvoření uskupení vojsk i zásad velení.

Raketovými a jadernými zbraněmi můžeme řešit hlavní úkoly a ovlivňovat průběh střetného sražení manévrem palbou jadernými náboji, aniž bychom museli plánovat velký zdoluhavý manévr dělostřelectvem, tanky, letectvem nebo svazy a svazky, jak tomu bylo dříve.

Nejlepší výsledky při použití jaderných zbraní se dosáhnou v prvním překvapivém hromadném jaderném úderu, který jde na nejdůležitější objekty a uskupení nepřítel, především však na jeho jaderné prostředky napadení. Tato zásada je zdůrazňována již řadu let. Přesto však jsme stále ještě svědky nesprávného použití jaderných zbraní.

Jsou používány rozptýleně, ne na hlavní cíle (tj. v první řadě na zbraně hromadného ničení) a jsou používány na cíle, jejichž koordináty nebyly bezpečně zjištěny. To je velký nedostatek, který se pak v průběhu střetného sražení vymstí.

Vyplývá to i z obtíží, které vznikají při přípravě první útočné operace. V tomto období si totiž žádná strana nemůže lehce vybrat způsoby ani prostředky průzkumu. Je to důležité zvláště při předvídání střetného sražení nebo i v jeho průběhu, když by měl průzkum zabezpečit pro velitele frontu a armád možnost provést přesné jaderné údery a předejít tím nepříteli.

Hlavním kritériem při výběru cílů pro jaderné údery musí být jejich význam a vliv jejich zničení na průběh střetného sražení. Je třeba používat jaderné zbraně v první řadě při rozvinování uskupení nepřítel k střetnému sražení. Úspěšné provedení hromadných jaderných úderů na svazky nepřítel a zničení jejich raketových prostředků může zásadně ovlivnit poměr sil a tím i celou situaci.

Hromadné údery může při zahájení střetného sražení organizovat fronta a v průběhu sražení armáda, zvláště vezmeme-li v úvahu velkou samostatnost bojové činnosti armád. Na druhé straně je však třeba vzít v úvahu i to, že je značně těžší organizovat a provést hromadný jaderný úder v průběhu střetného sražení, než při jeho zahájení.

V případě úspěšného prvního hromadného úderu bude sotva zapotřebí jej opakovat v průběhu střetného sražení. Pravděpodobně budou pak stačit jednotlivé nebo skupinové údery na nově se objevivší jaderné, raketové, letecké a radiotechnické prostředky, místa velení, zálohy a jiné důležité cíle. Přitom bude hrát velkou úlohu, aby

rychle byly k dispozici potřebné výpočty a připraveny výchozí údaje pro odpálení raket nebo použití letectva.

Musí platit zásada, aby v maximálně krátké době bylo možno provést dobře mířené údery na nepřítele. Je dále třeba, aby způsob použití raketových vojsk frontu a armád dovozoval rychle přenášet jaderné údery z jednoho směru na druhý. To je zvláště důležité při rychlých změnách v průběhu střetného sražení.

Nezapomínejme, že při zahájení i v průběhu střetného sražení se objeví mnoho cílů a objektů, na které nebude účelné provádět raketové a jaderné údery. Tyto cíle bude vhodné umlčovat a ničit stíhacím bombardovacím letectvem, tanky a dělostřelectvem. Otázka dokonalé součinnosti bude v tomto případě hrát mimořádnou úlohu.

Výběr hlavního úderu a převahu v silách a prostředcích při střetném sražení je třeba v současných podmínkách vidět novým způsobem. Do této oblasti spadá zničení jaderných prostředků napadení a rozbití pozemních sil nepřítele současně s nutností zmocnit se životně důležitých prostorů v týlu nepřítele. Hlavní úder je třeba vést především proti jaderným zbraním nepřítele, raketám a taktickému letectvu nepřítele, i když jejich ničení není samostatné.

Jedno je jisté, že ne vždy bude třeba, aby směr činnosti hlavního uskupení pozemních vojsk frontu nebo armády byl bezprostředně závislý na směru, na kterém budou hromadně použity jaderné zbraně.

Není možné pokládat za normální jev, jestliže budeme usměrňovat úsilí hlavního uskupení frontu do terénně nevýhodného prostoru jen proto, že je tam soustředěn hlavní úder raketových vojsk na jaderné prostředky nepřítele. Nelze rovněž použít většinu jaderných

prostředků proti slabému uskupení nepřítele jen proto, že na tomto směru vedou bojovou činnost hlavní síly frontu nebo armády. Tato šablona by vedla k neodůvodněné velké spotřebě jaderných prostředků.

Ve střetném sražení hlavní úsilí raketových a jaderných prostředků frontu i armád bude tedy soustředěno proti hlavním silám nepřítele na směrech, které dovolují v nejkratší době vyjít do týlu a boků jeho hlavního uskupení a do důležitých prostorů. Největší velitelské umění se projeví tehdy, jestliže budou zničeny jaderné prostředky i svazky nepřítele hromadnými raketovými a jadernými údery a do boje budou zavázány menší síly a prostředky frontu. Hlavní síly pak budou směřovat k obchvatu nebo pronikání mezerami v operační sestavě nepřítele a v tempu, která se budou podobat pochodu.

Úspěch střetného sražení nebude tedy závislý na hromadném použití velkého množství vojsk, ale především na převaze v jaderných zbraních a na umění jich dovedně použít. V souvislosti s tím musí být ve střetném sražení řešena otázka převahy sil a prostředků na směru hlavního úderu především ve prospěch raketových jaderných zbraní. Jaderný úder skutečně s překvapením na hlavní uskupení nepřítele může totiž v několika minutách zásadně změnit poměr sil.

Nesmíme také zapomínat, že soudobé prostředky průzkumu vylučují možnost vzniku střetného sražení operačních svazů s překvapením, a to nikoli jen při zahájení, ale i v celém průběhu útočné operace. V tom se projevuje velmi důležitá odlišnost soudobého střetného sražení, že ztratilo svou dřívější neurčitost a náhodnost. A my víme, že v minulosti právě tato skutečnost byla typická.

*

První střetné sražení počátečního období války se musí plánovat a připravit ještě v době přípravy první útočné operace, neboť střetné sražení představuje její hlavní důležitou součást. Na jeho přípravu má velký vliv utajení v době míru a dále to, že chybí stanovení doby zahájení operace, značné omezení prostředků průzkumu i vytvoření vhodného operačního uskupení vojsk.

Vedle všeobecné přípravy první operace je třeba řešit i další specifické otázky, které jsou charakteristické pro organizaci střetného sražení. K nim patří především stálý průzkum a vyhodnocování nepřítele, stanovení zámyslu prvního střetného sražení v soulase s rozhodnutím pro operaci, určení doby, způsobu a prostředků doručení úkolů vojskům, budování palebných prostorů raketových vojsk i letišť nepřítele z hlediska vedení nadcházejícího střetného sražení. Dislokaci vojsk je třeba mít takovou, aby bylo možné z chodu ve velmi krátkém čase vytvořit výhodné uskupení pro nadcházející střetné sražení. S ohledem na zámysl operace vcelku i střetného sražení zvláště budují se včas místa velení, systém spojení, organizuje se spolehlivé a včasné varování vojsk a zabezpečuje se jejich spolehlivá obrana ze vzduchu. To se týká opět především prostředků jaderného napadení.

Operační přípravu velitelů a štábů a bojovou přípravu vojsk je nutno uskutečňovat cílevědomě již v míru, avšak při dokonalém utajení skutečných zámyslů. Všechna tato opatření musí mít vztah k možnému prvnímu střetnému sražení a vyžadují stálou pozornost již v době míru.

Zastavme se krátce u otázek rozhodování velitele fronty, protože v mnohých cvičeních a válečných hrách je možné vidět nesprávný postup při při-

pravě rozhodnutí. Na stránkách našeho časopisu bylo již napsáno mnoho užitečného a správného o metodice práce při přípravě rozhodnutí. Já se proto dočtu jen některých opravdu potřebných otázek.

Na základě studia nepřítele ještě v době míru, je třeba proniknout do jeho plánů a zámyslů, dobře znát možnosti jeho raketových a jaderných prostředků, předvídat změny v počtech i kvalitě, ke kterým může dojít v jeho vojscích v nejbližší době i perspektivě.

Je třeba rovněž brát v úvahu situaci vlastních vojsk v současné době i v perspektivě, svou operační přípravu válčiště a ostatní změny. Všechny tyto okolnosti nám umožní připravit pro první střetné sražení počátečního období války takové rozhodnutí, které by odpovídalo soudobé situaci a obsahovalo i prvky předvídání pro nejbližší budoucnost.

Na základě hlubokého vyhodnocení a kalkulací je třeba určit pak možný zámysl a uskupení nepřítele, v prvé řadě rozmístění jeho prostředků jaderného napadení, možnou radiační situaci, složení, stav a úkol vlastních vojsk i sousedů v celku. Základem rozhodnutí je pak stanovení směru hlavního úderu a hlavního úsilí raketových a jaderných zbraní a rovněž očekávaný výsledek jaderných úderů vlastních i nepřítele. Velitel fronty a velitelé armád mohou pak určit úkoly raketovým a jaderným zbraním na celou hloubku střetného sražení a po dnech rozdělit jadernou municí podle úkolů na svazky a svazy, stanovit úkoly frontovým a armádním prostředkům, způsoby velení svazkům a útvarům raketových vojsk.

Raketová vojska musí předem, je-li to možné, obdržet potřebné údaje o objektech ničení jadernými zbraněmi a sestavit grafy provedení úderů. Součas-

ně svazy i svazky musí předvídat varianty činnosti vojsk podle směrů a doby jejich plnění, v součinnosti s raketovými vojsky, letectvem a vzdušnými výsadkami, osy přesunu a orientačně regulační čáry či prostory a podle možností i čáry pravděpodobného rozvinutí. Pak se určují úkoly vzdušným výsádkám, předpokládané prostory vysazení, úkoly letectvu a druhům vojsk a nakonec opatření k zabezpečení střetného sražení a organizaci velení vojskům.

Při stanovení úkolů armádám a divizím, u kterých je předpoklad, že provedou bojovou činnost odděleně od hlavních sil, nebude zpravidla účelné svazovat je pásmy útoku, ale bude lépe určovat směry útoků, která uskupení nepřítele zničit, které prostory nebo objekty a ve kterém čase ovládnout.

Velitelé armád a svazků musí předem znát varianty rozhodnutí velitele frontu pro zničení nepřítele ve střetném sražení v pohraničním pásmu. Zvláštní pozornost je třeba věnovat doplňkovému průzkumu prostředků jaderného napadení nepřítele před vlastním zahájením střetného sražení, ochraně vojsk před úderem nepřítele ze vzduchu, ochraně před prostředky jaderného napadení nepřítele — tzn. především aktivnímu boji s nimi — a rovněž opatření protiradiové činnosti. Je velmi důležité předvídat radiální situaci, která může vzniknout v důsledku použití oběma stranami jaderných zbraní. Z toho důvodu je třeba rozpracovávat varianty zámyslu činnosti vojsk s ohledem na uvedené otázky.

Příprava dalšího střetného sražení v průběhu první frontové útočné operace bude pravděpodobně zahájena ihned po zakončení předcházejícího nebo v průběhu rychlého rozvíjení útoku hlavními silami frontu v operační hloubce ihned po obdržení údajů průzkumu o zahájení přesunu záloh nepřítele. Jedno je však

jisté, že totiž jeho příprava musí proběhnout ve velmi krátké době.

Rozhodnutí pro zničení přisunovaného nepřátelského uskupení bude přijímáno a doručováno podřízeným tak, aby vojska měla možnost včas uskutečnit manévry na základě zadaného úkolu a v souhlase se zámyslem střetného sražení, raketové jaderné úderu a letecké úderu na uskupení nepřítele a předejít ho v rozvíjení. K přijetí takového rozhodnutí bude k dispozici do slova několik hodin a jeho plnění musí být pak založeno na tvůrčí iniciativě a samostatnosti velitelů všech stupňů. A to je ve střetném sražení vůbec to nejdůležitější.

Uskupení vojsk frontu a armád bude závislé na úkolech, které plní raketová vojska strategického určení v zájmu frontu.

Narůstání úsilí v průběhu střetného sražení zabezpečíme jadernými úderu s následujícím rychlým útokem tankových a motostřeleckých divizí nebo bojovou činností vzdušných výsádek.

Podmínky k vytváření uskupení vojsk frontu a armád pro první nebo následující střetná sražení mohou být velmi různá. V jednom případě se uskupení vojsk budou vytvářet v průběhu přesunů z prostorů dislokace na určité směry, v druhém případě při přesunu vojsk z prostoru rozptýlení po bojovém poplachu. Velký význam má udržování stále vysoké bojové pohotovosti vojsk a jejich schopnost ihned zahájit bojovou činnost po vyhlášení bojového poplachu. Vojska musí být připravena překonávat nebo obcházet zničené prostory a pásma s vysokou úrovní radiace a rovněž musí být výtečně připravena k rychlému pohybu vpřed s tempem 100 km/den i více.

Vytváření uskupení vojsk frontu a armád při organizaci střetného sražení v průběhu operace bude určováno ope-

rační situací vojsk a ostatními konkrétními podmínkami. Je však možné předpokládat, že bude třeba provádět manévr svazky a útvary raketových vojsk, především však manévr palbou, částečné přeskupení svazků pozemních vojsk a zasazení do sražení svazků ze zálohy nebo z druhého sledu, bude-li vytvořen.

V průběhu přípravy střetného sražení má velký význam včasná organizace a zabezpečení pochodu svazků. K zabezpečení souvislého manévru je třeba podle možností přesunovat svazky v širokých pásmech, která dovolují rychlý pochod a rychle rozvinout vojska. Lépe se organizuje protijaderná ochrana a rovněž maskování. Útvary a svazky jsou méně zranitelné údery vzdušného nepřítele. Široká pásma pochodu vytvářejí lepší možnosti pro obchvat křídel nepřítele.

Z hlediska současné komunikační sítě na hlavních válčisticích a požadavků protijaderné ochrany vojsk za pochodu, bude možné bez zvláštních potíží zabezpečit pro každou motostřeleckou nebo tankovou divizi 3 — 4 osy. V praxi posledních let se však pro divizi vyčleňovaly ne více jak dvě osy, ačkoli hloubka pochodové sestavy divize při dodržování všech opatření ochrany před jaderným napadením na dvou osách dosahuje 100 km. Při pochodu divize po 3 a 4 osách bude hloubka proudů dosahovat 70 a 50 km. Při tom tankové svazky a útvary, jestliže to dovolí situace, bude účelné přesunovat po zvláštních samostatných osách.

Součinnost vojsk v prvním střetném sražení je vyjádřena v rozhodnutí, které se připravuje na základě podrobných kalkulací. Nejodpovědnější a nejnáročnější moment organizace součinnosti bude období před zahájením střetného sražení, kdy ve velmi krátké době a mnohdy za pohybu bude velitel upřes-

ňovat úkoly svazům, svazkům a bude často upřesňovat i dříve stanovené lhůty jejich plnění. Z tohoto hlediska je třeba již v době míru stále procvičovat způsoby organizace součinnosti v nejrůznějších odlišných variantách a tím zdokonalovat návyky generálů a důstojníků. Hlavní úkol spočívá v tom, aby bylo sladěno použití jaderných zbraní s ostatními prostředky boje a aby bylo dosaženo největší efektivity jaderných úderů a využití výsledků těchto úderů v průběhu sražení.

V průběhu procvičování součinnosti je velmi důležité dosáhnout sladění raketových vojsk svazů, svazků pozemních vojsk i letectva, druhů vojsk i speciálních vojsk. Současně je třeba prakticky procvičovat způsoby obnovení narušené součinnosti v průběhu sražení.

Jak vyjádřit myšlenku střetného sražení do plánu operace? Zda ji vůbec vyjadřovat, či ne? Mám za to, že ano. Vyjádření zámyslu prvního střetného sražení je přece vyvrcholením našich úvah, propočtů a nebylo by ani z tohoto důvodu správné nedat těmto úvahám konkrétní konečnou podobu. Podřízení velitelé snáze pochopí co se chce a mohou pak v každé situaci iniciativně řešit jakýkoli dílčí úkol.

Velení vojskům ve střetném sražení počátečního období války musí zabezpečit přesné a maximální využití všech sil a prostředků frontu a armády k získání iniciativy a plné dosažení konečného cíle střetného sražení. Charakter střetného sražení rozhodně vyžaduje dovedné spojení centralizace a decentralizace velení vojskům. Je důležité, aby velitel armády a velitelé svazků znali zámysl nadřízeného velitele, jeho předpoklad vývoje střetného sražení a projevovali iniciativu podle konkrétní situace a v zájmu rychlého splnění stanoveného úkolu v rámci frontové nebo armádní operace. Podle našeho názoru

decentralizace velení vytváří nevýhodnější podmínky pro projevení iniciativy.

V současných podmínkách se značně zkomplikovalo velení vojskům, která se zúčastňují střetného sražení. Je třeba počítat i s možnostmi častějšího zničení míst velení. K zabezpečení nepřetržitosti velení vojskům je třeba více než kdy jindy správně chápat charakter střetných sražení počátečního období války a znát nové prostředky bojové činnosti. Největší vliv na spolehlivost velení má rozmístování míst velení v blízkosti vojsk, nepřetržitá práce všech druhů spojení a rovněž vytváření záloh sil a prostředků spojení.

Složitá a rychle se měnící situace v samotném počátku i v průběhu sražení vyžaduje, aby velitelé frontů a armád stále znali situaci a velmi citlivě reagovali na změny, byli připraveni bez prodlení se znovu rozhodnout, upřesnit nebo stanovit doplňkové úkoly vojskům. Hlavní pozornost je třeba obrátit na to, aby velitelé a štáby stále znali možnosti použití jaderných zbraní oběma stranami, stav a situaci vlastních vojsk v prostorech jaderných úderů, úrovně radiace v těchto prostorech a možnosti vojsk k vedení další bojové činnosti. Přitom je třeba vzít v úvahu charakter práce při likvidaci následků jaderného napadení nepřítele a řadu jiných momentů situace, které vyplývají z hromadného použití jaderných zbraní.

Zkušenosti nám ukazují, že bez použití magnetofonů, dispečinku, přístrojů pro automatické utajení hovorů, rozmnožovacích a elektronických přístrojů a rovněž bez fototelegrafu a televize není možné podstatně změnit způsob práce štábů. Avšak řešením pouze technických problémů není možno rozhodujícím způsobem zlepšit velení vojskům. Úspěch při přípravě a v průběhu střetného sražení bude ve značné míře záviset na znalostech, dovednostech, umění

a organizátorské činnosti velitelství a štábů, na dokonale nacvičené metodice práce štábů všech stupňů.

To vše bude možné tehdy, budou-li ještě v době míru uskutečněna nejdůležitější opatření organizace velení a spojení. Není třeba dokazovat, že není možné velet z prostorů, kde se štáby nacházejí v době míru. Je třeba mít v každém svazu a svazku v potřebné bojové pohotovosti místa velení, která by byla schopna v souhlase s konkrétní situací převzít na sebe velení.

*

Střetné sražení je výhodné zahájit hromadnými mohutnými údery raketami a frontovým letectvem s hromadným použitím jaderných a chemických zbraní. Zmařit tím zahajované rozvinutí nepřítele, způsobit mu ztráty, rozčlenit jeho uskupení na části, narušit mu součinnost a dezorganizovat velení. Včasným, přesným a rychlým provedením těchto úderů si zabezpečí velitel frontu získání iniciativy a rozhodujícím způsobem ovlivní další bojovou činnost.

Tankové a motostřelecké divize a vzdušné výsadky, které se pohybují vysokým tempem do hloubky sestavy nepřítele a vedou bojovou činnost na křídlech a v jeho týlu využívají výsledky jaderných úderů a dokončují zničení nepřátelského uskupení. Silné předsumuté odřady a vzdušné výsadky musí předejít nepřítele a získat důležité prostory, přepravy na vodních tocích a nesmí mu dovolit organizovanou přípravu k zahájení střetného sražení.

Bylo by však od nás naivní si myslet, že nepřítel v situaci, kdy nazrává střetné sražení bude čekat, až na něj provedeme jaderné údery nebo ho předejdeme v rozvíjení útoku. Dokonce i v tom případě, jedliže nepřítel zahájí opožděné rozvíjení vojsk nebo dočasně přejde k obraně, může v kte-

roukoli dobu provést hromadný jaderný úder s překvapením na naše vojska. A to je směrodatné pro činnost vlastních vojsk i v případě, nebude-li do této doby ještě použito jaderných zbraní. Střetné sražení proběhne sice bez jejich použití, ale pod stálou úhrozu možného jaderného napadení. To vyžaduje řada opatření, jejichž rozbor by ovšem vyžadoval zcela zvláštní pojednání.

Ve frontu a armádě je třeba jaderné zbraně používat na takové objekty nepřítele, jako jsou operačně taktické prostředky a sklady jaderných zbraní, raketonosné letouny na letištích, místa velení, uskupení vojsk v hloubce na pochodu a při rozvinování, na komunikační uzly a přepravy. V průběhu střetného sražení je možno provádět jaderné údery na nepřítele, který je v bezprostředním dotyku s našimi svazky. Především je však třeba, aby tyto údery prováděly divize taktickými prostředky na základě postupu svých vojsk.

Taktické prostředky jaderného napadení rakety typu HONEST JOHN a LACROSSE) a ostatní malé pohyblivé cíle může s úspěchem ničit dělostřelectvo a tanky i stíhací bombardovací letectvo klasickými a chemickými zbraněmi.

Okamžitě za jadernými údery útočící jednotky pronikají do mezer v bojové sestavě nebo v pochodových proudech nepřítele, rozdělují a ničí ho po částech. Přitom se mu snaží zabránit plánovitě rozvinout hlavní síly.

K rozvinování divizí prvního sledu armád dochází podle situace, a v první řadě podle učenění nepřítele a charakteru jeho činnosti. Rozvinování je výhodné výhradně k zničení hlavního uskupení nepřítele úderem do boku a týlu (je třeba si uvědomit, že čím méně se budou divize rozvíjet v boji, tím bude dosaženo vyšších temp). Jednotli-

vé části nebo opěrné body nepřítele budou ničit vyčleněné útvary a svazky ze zálohy nebo z druhého sledu; nesmí je ničit předem určené odřady divizí prvního sledu.

V průběhu střetného sražení každá divize musí být připravena rychle změnit směr úderu a rozvinout se do boku, aby spojila své úsilí se sousedy. Je třeba, aby vojska útočící čelně nebo z boků rychle vycházela do prostorů činnosti vzdušných výsadek.

V průběhu manévru není však správné usměrňovat divize pásmy radiálního zamoření, jestliže předem nebyla zjištěna jejich šířka, hloubka a úroveň radiace.

První jaderné údery a rychlý útok svazků musí způsobit nepříteli nenahraditelné ztráty, zabezpečit získání iniciativy a dosažení vysokých temp útoku, zničení velkých operačních štábů a uzlů spojení, dezorganizovat práci železničních uzlů a silničních tahů. Rozhodná činnost vlastních vojsk musí zbavit nepřítele možnosti svými jadernými zbraněmi způsobit ztráty útočícím svazkům. Tím bude donucen zřít se útok.

Takto vedené první střetné sražení bude mít za následek, že hlavní uskupení nepřítele v přihraničním pásmu bude rozčleněno a bojová činnost bude přenesena do operační hloubky. Velitelé svazů a svazků činí v této situaci opatření k zrychlení pochodu svazků, k rozptýlení vojsk a k zabezpečení nepřetržitosti velení. Současně se zesiluje letecká a protiletecká obrana vojsk a intenzivním rádiovým rušením se narušuje velení raketám a letectvu nepřítele. Protože nepřítel může rychle usměrnit své zálohy proti volně se pohybujícím našim svazkům, je velmi důležité, aby bylo rychle a efektivně využito výhodných podmínek. Současně je třeba usměrnit úsilí průzkumu na zjiš-

tění manévrů záloh nepřítele, jeho raketových vojsk a letectva.

Štáby svazů a svazků jsou povinny přesně kontrolovat situaci na pochodu, zabezpečit vojska údaji průzkumu z hloubky, organizovat ochranu boků a zabezpečit pevné spojení mezi proudy.

V zájmu rychlého útoku uskupení vojsk a těch svazků, které působí odtržené od ostatních vojsk frontu, je třeba využít hlavních sil raketových vojsk a frontového letectva. Velitel frontu musí být připraven podporovat činnost vojsk raketovými jadernými údery, přeskupením sil třeba i vzduchem a rovněž k zásobování PHM a municí letecky. Současně usměrňuje úsilí ostatních uskupení vojsk na rychlé zničení protistojícího nepřítele a snaží se rychle vyjít do prostorů, jejichž ovládnutím se řeší cíle útočné operace.

Nelze zapomínat, že nepřítel se bude snažit organizovat odpor v novém prostoru nebo organizovat obranu na výhodných čarách vodních překážek. Zmařit taková opatření je nejdůležitější úkol, který může být úspěšně plněn pouze v podmínkách rychlého rozboru situace, zdůvodněného a objektivního zhodnocení a především operačního předvídání.

Velitelé operačních svazů v průběhu střetného sražení nesmí oslabovat činnost vojsk, směřující k zničení hlavního uskupení nepřítele. Narůstání úsilí se zabezpečuje především dovedným manévrem jaderných prostředků a palbou raket a rovněž údery letectva a dělostřelectva nebo zasazováním svěžích sil a prostředků přeskupených z druhých směrů nebo přisunovaných z hloubky.

Použití dopravního a vrtulníkového letectva k zabezpečení manévru ve střetném sražení může v nejkratším čase změnit situaci.

Hned na počátku střetného sražení nebo v jeho průběhu může být vytvořena na jednotlivých směrech nevýhodná situace, způsobená narušením velení nebo vyřazením z boje několika útvarů a svazků hromadným jaderným úderem nepřítele. V důsledku těchto úderů může nepřítel velmi rychle změnit poměr sil ve svůj prospěch na určeném směru. I na takovéto ostré momenty v průběhu střetného sražení musíme být připraveni. Aby k nim nedošlo, musí velitelé svazků a štáby v průběhu střetného sražení předcházet nepřítele po všech stránkách; nepřetržitě vést průzkum jeho jaderných prostředků a ničít zjištěné rakety a letectvo; neustále se starat o rozptýlení vlastních svazků a útvarů, ve všech případech znát radiační situaci, organizovat obejití nebo překonání pásem radioaktivního zamoření; zabezpečovat odkryté boky průzkumem do hloubky a vyčleňováním záloh, rozmístěných stupňovitě za vojsky vedoucími bojovou činnost na nezabezpečeném směru; zabezpečovat stále narůstání sil širokým manévrem silami a prostředky a provádět rychlá přeskupení.

Jen rychlé rozvíjení útoku při vysokých tempech okamžitě po jaderných úderech, hluboké obchvaty křídel hlavních uskupení nepřítele a široké použití vzdušných výsadek může zabezpečit úspěšné dosažení cílů frontové a armádní operace ve střetném sražení počátečního období války.